

IN HET KORT:

Cultuur en wetenschap

- Door de welvaart in de Gouden Eeuw is er vraag naar de bouw van grachtenpanden en de vervaardiging van schilderijen en meubels, wat zorgt voor werk voor de ambachtslieden en kunstenaars. Zij organiseren zich in gilden. Na het slagen voor de **meesterproef** kunnen meesterschilders leerlingen aannemen en opleiden in hun **atelier**.
- In de Republiek is kunst in alle vormen slechts toegestaan '*ter lering en vermaak*'. In het calvinistische noorden wordt de indrukwekkende barok niet gewaardeerd omdat deze niet past bij de calvinistische levenshouding, die zich richt op het goddelijke in plaats van op aards plezier. De protestantse kerk is daarom geen opdrachtgever voor de kunsten, maar de calvinistische burger is dat wel; deze probeert op sobere wijze te laten zien wat hij heeft en wat zijn status is, met zwarte kleding van dure stoffen, zoals **fluweel**, en kostbare witte **molensteenkragen**.
- Door het verzamelen van **curiosa** uit overzeese gebieden ontstaan de typisch Nederlandse kunstkamers en **rariteitenkabinetten**. **Naturalia** zijn zaken uit de natuur en **artificialia** zijn bewerkte kunstvoorwerpen. Er ontstaat een merkwaardige rage waar enorme bedragen mee gemoeid gaan: het verzamelen van tulpenbollen. Uiteindelijk stort de handel in, maar de interesse in tulpen levert wel veel **bloemstillevens** op.
- Geletterdheid wordt gestimuleerd, omdat iedereen, volgens de calvinistische overheid, de Bijbel moet kunnen lezen. De welvaart en het gebrek aan strenge censuur zorgén voor het verspreiden van gedrukte lectuur, maar ook van wetenschappelijke publicaties en de publicatie van werk dat in andere landen verboden is. Ook heeft elke boekhandel veel kaarten en atlassen op voorraad. Dankzij de vele zeereizen van de Republiek heeft zij een belangrijke rol in de ontwikkeling van de cartografie.
- Vanaf de renaissance worden natuurkundige verschijnselen niet meer verklaard vanuit de religie, maar steeds meer vanuit **empirisch onderzoek**. De tolerantie in de Republiek en de overzeese gebieden dragen bij aan een bloeiperiode van de wetenschap: veel buitenlandse intellectuelen voelen zich thuis in de Nederlanden en in de koloniën zorgen tropische ziekten voor studiemateriaal. Ook het menselijk lichaam zorgt voor inspiratie; zo zijn de anatomische lessen van chirurgijn Nicolaes Tulp vastgelegd door Rembrandt op een (inmiddels wereldberoemd) groepsportret.
- Nederlandse wetenschappers houden zich bezig met allerlei wetenschappelijke vakgebieden: Antoni van Leeuwenhoek bouwt de eerste microscoop en Christiaan Huygens wordt als astronoom, wiskundige en natuurkundige internationaal geroemd om de basis die hij legt voor de golftheorie van het licht. De ontwikkelingen in de techniek beïnvloeden ook de kunsten, zoals de uitvinding van machines waardoor kunst- en vliegwerk op het toneel kan plaatsvinden en de uitvinding van de **camera obscura**, een voorloper van de fotocamera.